

การพัฒนารูปแบบการผลิตสื่อ มัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติด ในชุมชนบ้านเอื้อม ตำบลบ้านเอื้อม อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม(Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชนบ้านเอื้อม จังหวัดลำปาง และ 2) ศึกษารูปแบบสื่อที่สามารถแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชนได้ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ชาวบ้านเอื้อม 100 ราย และผู้ให้ข้อมูลหลัก 49 ราย ประกอบด้วย นักเรียนโรงเรียนโป่งหลวงวิทยารัชมังคลาภิเษก 24 ราย นักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านแม่เฟือง 5 ราย ผู้อำนวยการและครูของทั้ง 2 โรงเรียน 4 ราย ตำรวจโครงการ D.A.R.E. 1 ราย อบต. 2 ราย ผู้นำชุมชน 3 ราย ชาวบ้านเอื้อม 10 ราย เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดย การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การเขียนเรียงความ เก็บข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสำรวจความคิดเห็น แบบประเมินความพึงพอใจ แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำเสนอรูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชน

ข้อค้นพบสำคัญมีดังนี้ 1. การพัฒนารูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดของชุมชนบ้านเอื้อม ที่ประสบผลสำเร็จควรเกิดจากความร่วมมือกันของชุมชนโดยแนวทางการพัฒนา พบว่า ยาเสพติดเป็นที่มาของปัญหาของชุมชน การที่จะทำให้ชุมชนมีความสุขต้องแก้ที่ปัญหาภัยยาเสพติด และคิดว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดของชุมชนอยู่ในระดับรุนแรงที่สุด ส่วนในโรงเรียนให้ความเห็นว่ามีปัญหาไม่ค่อนรุนแรง แม้หน่วยงานท้องถิ่นจะมีมาตรการและวิธีการเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดแต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ จนกระทั่งมีการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียด้วยความร่วมมือของชาวบ้านและเยาวชน ที่มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการ และเยาวชนที่มีความพร้อมทางทักษะการผลิตสื่อเป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งมี 1) ขั้นตอนการอบรม 2) ขั้นตอนการผลิต 3) ขั้นตอนการผลิิต 4) ขั้นตอนหลังการผลิต 5) ขั้นตอนการเผยแพร่ ผลการสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อสื่อมัลติมีเดียพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนในชุมชนคิดว่าสื่อฯสามารถส่งผลกระทบต่อชาวบ้านในชุมชนสูงสุด ร้อยละ คิดเป็น32.65 รองลงมาคือ ส่งผลกระทบต่อเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 27.89 ส่วนผลการประเมินความพึงพอใจพบว่า ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย $X = 3.86$ ค่า $S.D. = 0.73$ 2. ได้รูปแบบสื่อมัลติมีเดียประเภทการโฆษณาณรงค์เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชน รวม 4 เรื่องที่นำเสนอแง่มุมการแก้ปัญหาภัยยาเสพติดที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้ 1) เรื่อง “คำอธิษฐาน” นำเสนอการแก้ปัญหายาเสพติดอย่างผิดๆของวัยรุ่น 2) เรื่อง “คนรุ่นใหม่” นำเสนอการสูบบุหรี่ไม่ใช่ภาพลักษณ์ที่ดีของคนยุคใหม่ 3) เรื่อง “ทางเลือก” นำเสนอปัญหาภัยยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว 4) เรื่อง “โอกาส” นำเสนอการให้โอกาสผู้ที่เคยใช้ยาเสพติด

หัวหน้าคณะวิจัย

ดร.ฟิลิซต์ วัฒน บั๊กนก

สาขาคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ที่อยู่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

119 ต.ชมพู อ.เมือง

จ.ลำปาง 52100

Email : dr.sean@hotmail.co.th

Development of Multimedia Productions for Drugs Problem Solution in Baan-uem Village Muang District, Lampang Province

Abstract

This research is a mixed research (Mixed Methods) between quantitative research and qualitative research. Using a participatory action research. (Participatory Action Research: PAR) that purpose to 1) Development of Multimedia Productions for Drugs Problem Solution in Baan-uem Village Muang District Lampang 2) Study type of media that can be used to solving drugs problem in the community. The target population of this study was 100 people of Baan-uem Village community when the sample groups included 49 concerned community members divided into many groups; 24 students of Pongloungwittaya Rathchamungkalapisak school, 5 students of Bann-Mae fueng, 2 directors and 2 teachers of the schools, 1 D.A.R.E. police staff, 2Bann-uemm officer, 3community leaders, 10 Bann-uemm villagers. Qualitative data were collected by observation, interview, focus group discussion, essay writing. Quantitative data collection using surveys, questionnaires satisfaction, pretest – posttest. The statistics used for data analysis are percentage(%), mean(X) and descriptive analysis to present the multimedia production that can be used to solving drugs problem in the community.

Findings as follows: 1. The development of Multimedia Productions for Drugs Problem Solution in Baan-uem Village was success ought to use the collaboration of the community development approach. Found that drugs as a source of problems for the community. The community will have peace must solve the drug problem and the study indicate that the spread of drugs in the community is most severe. But in school are less violent. Although the local government has taken steps and how to solve the drug problem, but was not as successful. Until the development of multimedia, with the cooperation of the residents who are involved in planning the operation and youth who have media production skills as producers. By the step: 1) The training process to increase their knowledge, 2) pre-production stage 3) production stage 4) post-production stage 5) distribute. Survey results and satisfaction with the media. Found that people in the community think that the media can affect people in the community, the highest percentage was 32.65. Minor, media can affect youth percentage was 27.89. The results of the satisfaction survey found that overall satisfaction level in the average value of $X = 3.86$ $SD = 0.73$.

2. Type of media is multimedia advertising campaign to be used in solving the drug problem in the community. There are 4 advertising stories is the presentation aspects of drug solutions differ as follows. 1) “Kum A Teetan” offers a solution in wrong way of a teenager. 2) “Konroon Mai” offers smoking is not good image of the modern age 3) “Tang luang” offers drug problem that affects families. 4) “O-kad” offering opportunities people who had been using drugs.

Head of Research Team

Fisik Sean Buakanok, Ph.D.

Major of Computer, Faculty of
Education, Lampang Rajabhat University
Address : Lampang Rajabhat University
19 Lampang-Mae Tha Rd.,
Muang, Lampang 52100
Email : dr.sean@hotmail.co.th

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)ได้กำหนดวิสัยทัศน์“สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”โดยมีพันธกิจหลักในช่วง 5 ปีของการประกาศใช้แผนพัฒนาฉบับที่ 11 นี้ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2554 จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2555 คือ สร้างสังคมเป็นธรรมและเป็นสังคมที่มีคุณภาพ ทุกคนมีความมั่นคงในชีวิต โดยการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัยสถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง แต่จากการประเมินสถานการณ์ของประเทศ เพื่อแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศไทยยังคงเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ หนึ่งใน การเปลี่ยนแปลงนั้นคือ การเปลี่ยนแปลงสถานะด้านสังคม สังคมไทยเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนัน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ในช่วง 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เด็กและเยาวชน ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจ และ คุ้มครองเด็ก และ เยาวชน มีสัดส่วน 5.0-5.4 คดีต่อเด็กพันคน สูงกว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-9 ที่มีสัดส่วน 3.3-5.1 คดี ยาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 8,803 คดี ในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 14,695 คดี ในปี 2553 ทั้งนี้ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนและสถานศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนพบว่า ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.2 ปี 2552

เป็นร้อยละ 51.3 ปี 2553 ขณะเดียวกันกลุ่มเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเล่นการพนันมากขึ้น (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11)ปัจจุบันการแพร่ระบาดของยาเสพติด เป็นปัญหาสำคัญที่ทำลายประเทศ ส่งผลกระทบต่อทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน เศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสังคมขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ จังหวัดลำปางติดอันดับ ๓ ของพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดและพบปัญหาการติดยาเสพติด รองจาก เชียงใหม่ และเชียงราย ผลการปราบปรามยาเสพติดประจำปี 2555 ของตำรวจภูธรจังหวัดลำปาง ห้วงตั้งแต่ 1-28 กันยายน 2555 ผลการจับกุมภาพรวม ในรอบหนึ่งเดือนพบผู้ต้องหาครอบครองเพื่อจำหน่าย 150 ราย การจับกุมผู้เสพได้ 1,152 คน ส่วนรอบปี 2554-2555 ยึดจำนวนยาบ้าได้ทั้งหมดกว่า 2,454,000 เม็ด ยึดทรัพย์สินได้ทั้งหมด 72 ราย มีมูลค่ายึดทรัพย์สินทั้งหมด 45 ล้านบาทเศษ (เดลินิวส์, วันพุธที่ 11 กรกฎาคม 2555) สถานการณ์การค้าขายลักลอบขนยาเสพติดเกิดขึ้นจากทั้งคนในและคนนอกพื้นที่จังหวัดลำปาง มีรายงานจากเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดสืบสวนลำปางว่า คาบตำรวจมนัส เสือโพธิ์ อายุ 42 ปี ผบ.หมู่งานจราจร สภ.ประจักษ์ฯ ทำการขน

ทีมเยาวชนผลิตสื่อบ้านเอื้อม

ยาบ้า 1,280,000 เม็ด ซึ่งมีการสกัดจับได้ที่ลำปางช่วงปลายเดือนตุลาคม 2555 สาเหตุการแพร่ระบาดในพื้นที่จังหวัดลำปาง ด้วยลำปางเป็นทางผ่านของการขนย้ายและเป็นแหล่งพักทางภาคเหนือก่อนที่จะกระจายไปยังพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ สิ่งเสพติดที่เข้ามาในชุมชนจังหวัดลำปาง มีหลากหลายรูปแบบ เช่น ยาบ้า เหล้า บุหรี่ กัญชา ความรุนแรงของการแพร่ระบาดในจังหวัดลำปางยังสะท้อนในสื่อต่างๆ ทั่วไป อาทิ จากข้อมูลสาธารณสุขจังหวัดลำปาง พบประชากรหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไปสูบบุหรี่หรืออยู่อันดับ 7 ของภาคเหนือเป็นต้น (สวท.ลำปาง สำนักประชาสัมพันธ์เขต3) ส่วนในระดับท้องถิ่นหรือตำบล และมีการถือครองยาเสพติด พบว่ามีผู้ลักลอบค้าและผู้เสพกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ ยกตัวอย่างในพื้นที่ที่ใช้เป็นพื้นที่การวิจัย เช่น วันที่ 15 ก.ย. 2555 ตำรวจจับ 2 วัยรุ่นลำปาง คือนายคนพล โภกสิทธิ์ อายุ 23 ปี และนายจักรพันธ์ ใจยัง อายุ 20 ปี ซึ่งทั้งคู่อาศัยที่บ้านแม่ต๋ม หมู่ 6 ต.บ้านเอื้อม อ.เมืองลำปาง โดยเป็นผู้เสพและส่งยาบ้าในพื้นที่ และส่งให้ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดลำปางส่วนปัญหาเสพยาเสพติดในโรงเรียนเขตพื้นที่ตำบลบ้านเอื้อม ผลการสำรวจข้อมูลจากผู้เรียนในระดับการศึกษาชั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลายที่สังกัดรัฐบาล สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันการศึกษาทั้งสิ้น 7 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา 6 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง พบว่า สารเสพติดที่ผู้เรียนเสพมากเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ เหล้า คิดเป็นร้อยละ 29.4 รองลงมา ได้แก่ บุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 25.6 และยาสารเสพติดประเภทอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ โดยมีความถี่ในการเสพสารเสพติดประเภทเหล้าและบุหรี่ เป็นครั้งคราวมากกว่าเสพเป็นประจำ ผู้เรียนมักพบเห็นพฤติกรรมกรรมการเสพสารเสพติดในสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 60.2 ซึ่งสถานที่ที่ผู้เรียนพบเห็นการเสพสารเสพติดกันมากคือ ห้องน้ำ คิดเป็นร้อยละ 64.9 รองอันดับสอง คือ สถานที่รกร้าง คิดเป็นร้อยละ 53.4 ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนเสพสารเสพติดมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ การถูกเพื่อนชวน

จากสภาพปัญหาข้างต้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จึงกำหนดการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ โดยใช้แนวทางการพิจารณาคัดเลือกของชุมชน ตลอดจนจุดเด่นของการดำเนินยุทธศาสตร์ในอดีตมาสร้างเป็นภูมิคุ้มกันให้ประเทศสามารถพัฒนาได้อย่างก้าวหน้าและมั่นคงต่อไปในอนาคต

เน้นชุมชนเป็นกลไกที่มีความสามารถในการบริหารจัดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะชุมชนเป็นหน่วยสำคัญที่สุดของประเทศ ชุมชนเข้มแข็ง คนในชุมชนพึ่งตนเอง แก้ปัญหาในชุมชนได้ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว และชุมชน จะเป็นพลังหลักในการพัฒนารากฐานของประเทศให้มั่นคง

หนึ่งในสมาชิกชุมชนที่เป็นชุมพลังที่มีศักยภาพ มีพลังและเปี่ยมด้วยความคิดสร้างสรรค์ คือ เยาวชนพลังเยาวชนหากใช้ในทางที่มีประโยชน์จะส่งผลที่เป็นคุณูปการต่อการพัฒนาตนเองและชุมชน ด้วยลักษณะของกลุ่มที่มีความเป็นพวกพ้อง จึงทำให้มีอิทธิพลต่อการชักจูงความคิดของกลุ่มได้อีกด้วย ซึ่งลักษณะนี้สามารถนำมาเป็นปัจจัยบวกในการสื่อสารกันระหว่างเยาวชนด้วยกันเอง เพื่อสร้างให้เพื่อนเยาวชนด้วยกันตระหนักถึงปัญหา มีทัศนคติที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตรวมถึงการหลีกเลี่ยงปัญหาเสพยาเสพติดที่เป็นความเสี่ยงในการทำลายการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม

เขตพื้นที่ตำบลบ้านเอื้อมที่เป็นพื้นที่ของปัญหาเสพยาเสพติดระดับ พบว่ามีกลุ่มพลังเยาวชนที่เป็นจุดเด่นของชุมชน ที่สามารถนำศักยภาพที่มีมาสร้างเป็นภูมิคุ้มกันให้ชุมชนตามแนวทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 คือกลุ่มเยาวชนนักเรียนโรงเรียนโป่งหลวงวิทยา รัชมังคลาภิเษก โดยมีศักยภาพภายในกลุ่มด้านผลิตสื่อมัลติมีเดีย ในระยะเวลาที่ผ่านมาโรงเรียนแห่งนี้ได้เข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง นำสู่โครงการยุววิจัยสังคมและวัฒนธรรม โดยได้รับการสนับสนุนจากคณะอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อ.ชุตินันท์ คำบุญชู และ ผศ.จำลอง คำบุญชู โดยมีอาจารย์มานะ ปัญญาแก้ว เป็นครูที่ให้คำปรึกษาโดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากชุมชน นำมาผลิตภาพยนตร์สั้น แล้วสามารถนำเสนองาน/เข้าร่วมการแข่งขันในระดับเขตพื้นที่การศึกษา จนได้รับรางวัลต่าง ๆ อาทิ ภาพยนตร์สั้น เรื่อง ช่องว่าง แห่งความคิด ได้รับรางวัลชมเชยการแข่งขันทักษะวิชาการระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 ในปีการศึกษา 2554 ภาพยนตร์สั้น เรื่อง เด็กดอย ได้รับรางวัลเหรียญเงิน การแข่งขันทักษะวิชาการระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 ในปีการศึกษา 2555 เป็นต้น

ดังนั้น หากชุมชนมีการจัดการใช้ศักยภาพเยาวชนด้านผลิตสื่อมัลติมีเดีย โดยพัฒนาการผลิตให้เหมาะสมกับ

โครงสร้างท้องถิ่นเพื่อสื่อสารให้เห็นพิษภัยยาเสพติดในชุมชนตามรูปแบบแนวทางที่ท้องถิ่นเข้าใจได้ เป็นการแก้ปัญหาจากทุนเดิมของชุมชนคือการใช้ศักยภาพของเยาวชนด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียประกอบกับความรู้และประสบการณ์ช่วยกันคิดช่วยกันแก้ปัญหาของคนในหมู่บ้านทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง ไม่ต้องรอคอยการแก้ไขจากส่วนกลาง การวิจัยครั้งนี้จึงเกิดจากร่วมมือของหลายหน่วยงาน ประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านเอื้อม โรงเรียนโป่งหลวงวิทยารัชมังคลาภิเษก โรงเรียนบ้านแม่เฟือง ครูแคร์ (ตำรวจในโครงการ D.A.R.E. หรือ Drug Abuse Resistance Education เป็นโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน) ผู้นำชุมชนและชาวบ้านบ้านเอื้อม ได้ร่วมกันดำเนินการพัฒนารูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชนบ้านเอื้อม ตำบลบ้านเอื้อม อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียในพื้นที่ที่มีปัญหายาเสพติดระดับตำบลเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชน และหารูปแบบสื่อที่สามารถช่วยแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชนได้

ในการศึกษาวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎี

ประกอบด้วย แนวคิดการมีส่วนร่วมชุมชน ซึ่งวันชัย โกลละสุต (2549) อธิบายถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ว่าเป็นการเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย แนวคิดทางการสื่อสารเพื่อการพัฒนาของ Daniel Lerner ที่กล่าวว่า “การพัฒนา” มิใช่เป็นเพียง แนวคิด เท่านั้น แต่จะต้องนำไปสู่ การนำไปปฏิบัติการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคล หรือ การสื่อสารมวลชน ถูกคาดหวังให้เข้ามามีบทบาท หนุนเสริม ในฐานะเป็นกลไกสำคัญ หรือ เครื่องมือพัฒนา ซึ่งการผลิตสื่อมัลติมีเดียยังรวมไปถึงแนวคิดการเล่าเรื่อง (Story Telling) บดินทร์ วิจารณ์ (2547) เสนอว่า เป็นการบอกเล่าทำให้ผู้ฟังเข้าไปร่วมอยู่ในความคิดมีความรู้สึกเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องเล่า มีความต้องการที่จะหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาเรื่องราวและความคิดต่างๆ ในเรื่องเล่าที่เล่านั้นกลายเป็นของผู้ฟัง ผู้ฟังมิใช่เป็นเพียงผู้สังเกตภายนอกอีกต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวมาเขียนกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นำเสนอความคิดเห็นและวางแผนการเผยแพร่สื่อมัลติมีเดีย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการผสมผสาน(Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(Participatory Action Research : PAR) เพื่อพัฒนารูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชนบ้านเอี่ยม ตำบลบ้านเอี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีระยะเวลาการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่ พฤศจิกายน 2555 ถึง ตุลาคม 2556 มีรายละเอียดดังนี้

พื้นที่เป้าหมายในการศึกษา คือ บ้านเอี่ยม ตำบลบ้านเอี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีสมาชิกชุมชนจำนวน 430 ครัวเรือน เป็นชาย 576 คน หญิง 642 คน รวม 1,238 คน เพื่อใช้คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ส่วนเชิงคุณภาพใช้กลุ่มตัวอย่าง 49 รายมีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

(ก) ผู้ร่วมกระบวนการวิจัย ใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย ผู้อำนวยการและครูโรงเรียนโป่งหลวงวิทยารัชมังคลาภิเษกและโรงเรียนบ้านแม่เพียง 4 ราย ตำรวจในโครงการ D.A.R.E. 1 ราย เจ้าหน้าที่ อบต.บ้านเอี่ยม 2 ราย ผู้นำชุมชน 3 ราย ชาวบ้าน 10 ราย รวม 49 ราย

2)เยาวชนผู้ร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบการผลิตสื่อ

มัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชนประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 4 5 โรงเรียนโป่งหลวงวิทยารัชมังคลาภิเษก จำนวน 24 ราย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนบ้านแม่เพียง จำนวน 5 ราย รวม 29 ราย โดยใช้ความสามารถและประสบการณ์การผลิตสื่อมัลติมีเดียเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก

(ข) เครื่องมือที่ใช้ใน

การเก็บข้อมูล ได้แก่คำถามปลายเปิด,การสัมภาษณ์เชิงลึก กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียงและคอมพิวเตอร์

(ค) วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่การสังเกตการณ์การตอบคำถามปลายเปิด การสัมภาษณ์ การจัดสนทนากลุ่ม และการเขียนเรียงความ

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการดังนี้

(ก) กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ศึกษา คือ สุ่มตัวอย่างชาวบ้านในพื้นที่ ตามการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเนะ ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน (+,-) 10% ได้กลุ่มตัวอย่าง 100 ราย

(ข) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็น แบบประเมินความพึงพอใจ,แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังอบรม กล้องถ่ายรูป, เครื่องบันทึกเสียง และคอมพิวเตอร์

(ค) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลบริบทพื้นที่ก่อนเริ่มดำเนินการผลิต ผลสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อสื่อมัลติมีเดียที่ผลิตขึ้นหลังจากกลุ่มตัวอย่างรับชมสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

1. ขั้นเตรียมการ

ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและศึกษาบริบทชุมชนบ้านเอี่ยมด้านสภาพความเป็นอยู่ ปัญหายาเสพติด ทัศนคติชุมชนต่อยาเสพติด เพื่อใช้พัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับเยาวชน

ผู้ผลิตสื่อ และชาวบ้านในชุมชน

2. ขั้นตอนปฏิบัติการและประเมินผล ประกอบด้วย

1) สันทนาการกลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลักและเยาวชนที่ร่วมกระบวนการวิจัยทุกระยะของการทำงานคือ ขั้นตอนการผลิต ขั้นตอนการผลิต และขั้นตอนการเผยแพร่เพื่อร่วมกำหนดข้อมูลเนื้อหา ก่อนพัฒนาเป็นสื่อที่ใช้แก้ปัญหาสุขภาพจิตในชุมชน

2) จัดอบรม 2 ครั้งเพื่อเสริมองค์ความรู้ให้กลุ่มเยาวชนทั้ง 29 คนประกอบด้วย 1) การอบรมเรื่อง “ปัญหาสุขภาพจิตและผลของสื่อต่อชีวิตประจำวัน” โดยเชิญวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 2) การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เรื่อง “การทำสารให้ เป็นสื่อ” วิทยากรคือ คุณบัณฑิต เทียนรัตน์อดีตผู้ผลิตรายการสารคดีช่อง Nation Channel

3) ผลิตสื่อมัลติมีเดียโดยแบ่งขั้นตอนเป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ๆคือ ขั้นการวางแผนการผลิต (Planning) ขั้นการหาข้อมูล (Study) ขั้นโครงเรื่องและเขียนบท (Treatment and Script) ขั้นเตรียมการถ่ายทำ (Preparation) ขั้นหลังการผลิต (Post-production) ใช้โปรแกรมการตัดต่อสำเร็จรูป คือ Ulead Studio

4) เผยแพร่สื่อธรรมรงค์แก้ไขปัญหาสุขภาพจิตที่เยาวชนผลิตขึ้นผ่านเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเอื้อมและเว็บไซต์ของโรงเรียนในสังกัดท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเอื้อม

5) สำรวจความคิดเห็นและประเมินความพึงพอใจของชาวบ้านเอื้อมจำนวน 100 คนต่อรูปแบบการผลิตสื่อธรรมรงค์แก้ไขปัญหาสุขภาพจิตที่ได้เผยแพร่

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นการร่วมกันแก้ปัญหา แนวทางการผลิตรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย ด้านลักษณะของสื่อมัลติมีเดีย การดำเนินเรื่อง การสื่อสารการให้ความรู้และข้อคิดกับกลุ่มผู้ชม การเผยแพร่สื่อและผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชนและใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) ก่อนสังเคราะห์เรียบเรียงเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ความคิดเห็นของชุมชนหลังการรับชมสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพจิตในชุมชนและแบบประเมินความพึงพอใจการดำเนินการพัฒนารูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียโดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณานำเสนอด้วย ค่าสถิติร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. บริบทและศักยภาพชุมชน

ชุมชนบ้านเอื้อมเป็น 1 ใน 15 หมู่บ้าน ในการปกครองของตำบลบ้านเอื้อม อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ที่มีพื้นที่ทั้งหมด 149.50 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ของอำเภอเมืองลำปาง สภาพสังคมเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลบ้านเอื้อมประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ และประกอบอาชีพรับจ้างรายวันมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายตามแบบสังคมชาวชนบท จะมีบางส่วนเริ่มแยกครอบครัวและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามยุคสมัยปัจจุบัน การศึกษาในพื้นที่ชุมชนบ้านเอื้อมและละแวกใกล้เคียงประกอบด้วย ระดับประถมศึกษา 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านเอื้อม โรงเรียนบ้านแม่เพียง ส่วนระดับมัธยมศึกษา 1 โรงเรียนคือ โรงเรียนโป่งหลวง วิทยารวมังคลาสถานการปัญหาสุขภาพจิตในชุมชนบ้านเอื้อมพบมีทั้งผู้ค้าและผู้เสพ โดยแพร่ระบาดในหมู่บ้านและเขตสถานศึกษา มีวัยรุ่นที่จับกลุ่มมั่วสุมสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้าน ส่วนหนึ่งของการแพร่ระบาดในพื้นที่เพราะบ้านเอื้อมเป็นทางผ่านการค้าเคลื่อนย้ายของเส้นทางลำปาง ซึ่งเข้าทางวังเหนือผ่านทะเลหลวง อำเภอแจ้ห่ม ออกทางอำเภอเมืองปาน ลงมา บ้านเอื้อม อำเภอเมืองลำปางเป็นเหตุให้พบปัญหาสุขภาพจิตและการจับกุมอยู่เป็นปกติ สิ่งที่ชาวบ้านเอื้อมต้องการคือต่างมุ่งหวังที่จะให้เกิดความผาสุกในชุมชน ไม่มีปัญหาสุขภาพจิตและปัญหาอื่นๆที่ทำให้ชุมชนทุกข์ร้อน

1.1 ความสุขของชุมชนและปัญหาที่ทำให้ชุมชนขาดความสุข พบว่า ประเด็นเรื่องของการขาดสุขภาพจิตเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่มีผลต่อการสร้างความสุขให้กับชุมชนบ้านเอื้อมและเป็นต้นเหตุของปัญหาอื่นๆในชุมชน ดังแสดงในตาราง

1.2 สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดใน ชุมชน/สถานศึกษา ผลการศึกษาความคิดเห็นของชาวบ้าน 100 คน ต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตชุมชนรวมไปถึงสถานศึกษาพบว่า คนในชุมชน/หมู่บ้านคิดว่ายาเสพติดเป็นปัญหาในระดับรุนแรงที่สุดจำนวน 40 คน (ร้อยละ 40.00) ส่วนโรงเรียน/สถานศึกษาคิดว่าปัญหาสุขภาพจิตไม่ก่อรุนแรงจำนวน 45 คน (ร้อยละ 45.00)

1.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตที่ภาครัฐให้การสนับสนุนกับในชุมชน ได้แก่ 1) การเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ โต๊ะข่าวเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพ

ประเด็นที่ทำให้ชุมชนมีความสุข	ประเด็นปัญหาที่ทำให้ชุมชนขาดความสุข
<p>ความสุขของชุมชนบ้านเอื้อมควรประกอบด้วยคุณสมบัติของปัจจัย 7 ด้าน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ชุมชนมีสุขภาพอนามัย 2) คนในชุมชนมีความรู้ 3) ความสมบูรณ์ในชีวิตการทำงาน 4) สภาพแวดล้อมชุมชนที่ดี ทั้งคนและวัตถุ 5) มีรายได้และการกระจายรายได้เท่าเทียม 6) ชีวิตครอบครัวที่ดี ห่างไกลยาเสพติด 7) ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การลักขโมย การเป็นแหล่งเคลื่อนย้ายยาเสพติดในพื้นที่ ปัญหาอาชญากรรมจึงมีมาก 2) ปัญหาชุมชนแหล่งเสื่อมโทรม จากความยากจน การไม่มีความรู้ และปัญหายาเสพติด 3) ปัญหาการให้บริการทางด้านสาธารณสุข 4) ปัญหาการติดยาเสพติดของคนในชุมชน มีแนวโน้มว่าจะมีผู้ติดยาเพิ่มขึ้นทุกปีด้วยเป็นแหล่งซื้อขาย ลักลอบเคลื่อนย้าย

ติดๆ ต.บ้านเอื้อม 2) การอบรมนายหมู่ลูกเสือด้านยาเสพติดร่วมกับที่ว่าการอำเภอเมืองลำปางกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นายหมู่ลูกเสือระดับมัธยมศึกษา 3) การสร้างภูมิคุ้มกันนักเรียนก่อนวัยเสี่ยงคือชั้น ป.6 ด้วยการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและวิธีหลีกเลี่ยง ป้องกัน 4) โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 5) การติดโปสเตอร์รณรงค์การงดใช้สารเสพติดตามหมู่บ้าน

พบว่า รูปแบบกิจกรรมดังกล่าวยังไม่สามารถแก้ปัญหาเสพติดในชุมชนได้ ด้วยชาวบ้านและเยาวชนเป็นเพียงผู้ร่วมกิจกรรม ไม่ได้มีส่วนร่วมในการรณรงค์หรือเกี่ยวข้องกับการกำหนดแนวทาง ผลของกิจกรรมจึงยังไม่สร้างให้ชุมชนเกิดความตระหนัก หรือเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันในปัญหายาเสพติด

1.4 ความร่วมมือของชุมชนและศักยภาพเยาวชนในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย

ก) ความร่วมมือของชุมชนในการดำเนินการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชนบ้านเอื้อมครั้งนี้เน้นการมีส่วนร่วมในชุมชนในการขับเคลื่อนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการเริ่มจากการสำรวจความพร้อมของชาวบ้าน พบว่าคนในชุมชนมีความยินดีที่จะช่วยเหลือและร่วมมือในการแก้ไขปัญหา การจัดสนทนากลุ่มทำให้เข้าใจในปัญหาชุมชนและเกิดประเด็นในการพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย การมีส่วนร่วมทำให้ชาวบ้านเต็มใจและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม จึงได้รับความร่วมมือตั้งแต่ผู้นำชุมชนถึงชาวบ้านบ้านเอื้อม และเยาวชนในหมู่บ้าน

ข) ศักยภาพเยาวชน ในการผลิตสื่อมัลติมีเดียพบว่า กลุ่มเยาวชนของโรงเรียน โป่งหลวงรัชมังกลาภิเษก มีความ

สามารถและมีประสบการณ์ในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย เนื่องจากเคยเข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง เพื่อฝึกอบรมการผลิตภาพยนตร์ จากสถาบันรามจิตติ ทำให้เยาวชนมีทักษะและประสบการณ์ด้านการผลิตภาพยนตร์สั้น จนได้เข้าร่วมการแข่งขันในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และได้รับรางวัลต่าง ๆ ผลงานการผลิตสื่อของกลุ่มเยาวชนที่เคยทำไว้มีดังนี้

1) นางสาวเวรูกา ทามูลและคณะ ได้จัดทำภาพยนตร์สั้น เรื่อง ชุมชนบ้านหาดคำ

2) นายณัฐกานต์ สละบัวเลย นายเฉลิมชัย ใจเหมย นายชาญศิลป์ กำป็นศักดิ์ และนายอภิสิทธิ์ สีริตอมได้ จัดทำภาพยนตร์สั้น เรื่อง ร้อยเรียงหัวหินหนาวพระเจ้า พ่อครับผมขอโทษ

3) นายนิชากร จันทร์เสนา นางสาวสุมิตดา แก้วอินตะะ นางสาวอัจฉราภรณ์ ทายา และนางสาวปริศนา สมกุล ได้จัดทำภาพยนตร์สั้น เรื่อง ช่องว่างแห่งความคิดรักรอได้ พิชัยรักในวัยเรียน ดวงใจพ่อ เด็กคอย ตามรอยพระเจ้าศิลา แหม่มกำ

ผู้วิจัยได้คัดเลือกเยาวชนผู้ผลิตแบ่งออกเป็น 4 ทีม ทำการผลิตทีมละ 1 เรื่อง มีวิธีการวางโครงเรื่องโฆษณาณรงค์ ประกอบด้วย การพิจารณาเนื้อหาของมุมมองต่างๆ ของปัญหายาเสพติด วิเคราะห์และศึกษาตัวอย่างจากโฆษณารณรงค์ที่มีประเด็นใกล้เคียงกับการแก้ปัญหาเสพติด, คัดเลือกและจัดอันดับแนวความคิดการดำเนินเรื่อง

2.การพัฒนาารูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชน

จากการฝึกอบรมเพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจปัญหา

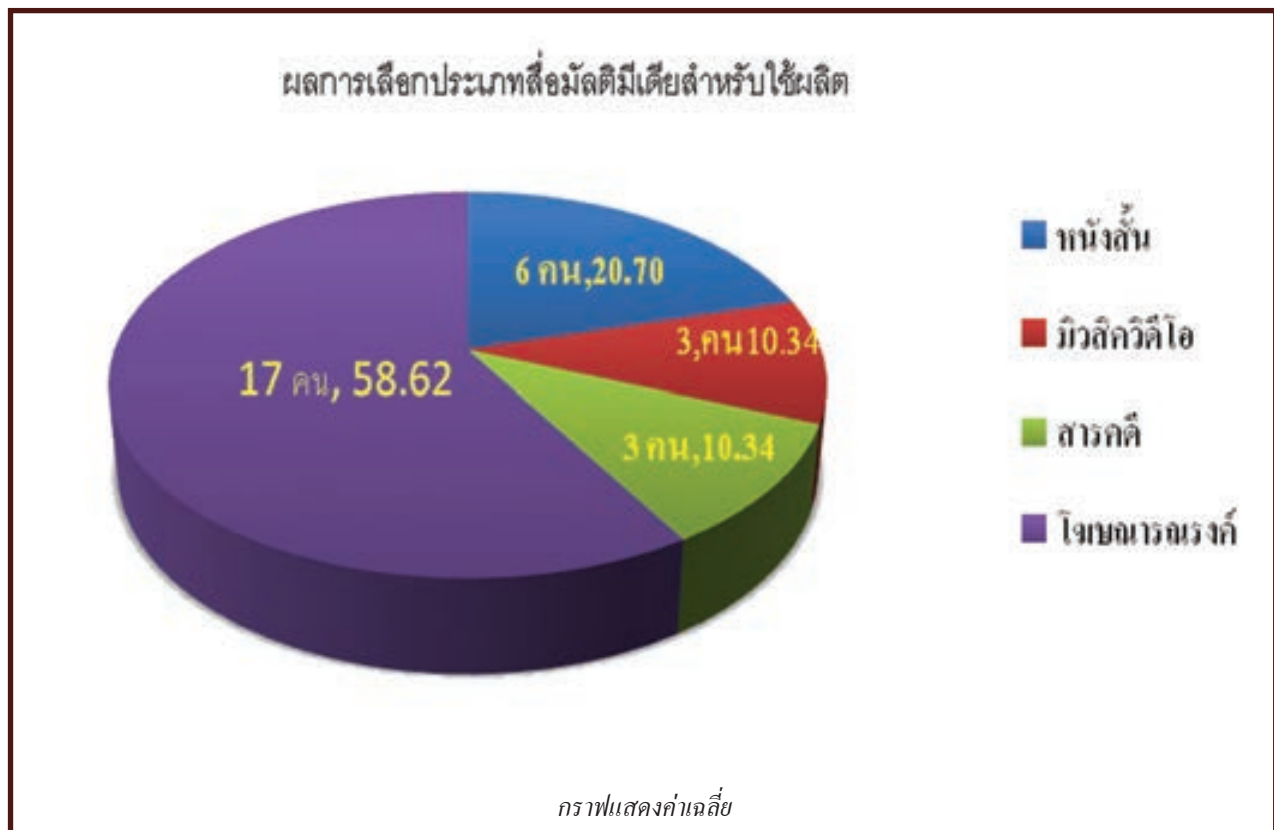
ยาเสพติดผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของเยาวชนในประเด็นปัญหา ยาเสพติดและการป้องกันตนเอง พบว่าเยาวชนผู้เข้ารับการอบรมมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นในทุกๆเรื่อง ประเด็นความรู้ความเข้าใจปัญหา ยาเสพติด มีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มจาก 12 เป็น 16 เรื่อง ประเด็นชนิดและพิษภัยปัญหา ยาเสพติดค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มจาก 13 เป็น 15 ประเด็นการดูแลและป้องกันปัญหา ยาเสพติด มีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มจาก 11เป็น 15 และประเด็นการให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหา ยาเสพติดมีค่าคะแนนเฉลี่ยจาก 10 เป็น 14 นอกจากนี้ความมั่นใจในการแก้ปัญหายาเสพติดผ่านสื่อมัลติมีเดียและความสำเร็จที่จะเกิดขึ้น พบว่ามีความมั่นใจในระดับมาก

ส่วนการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง "การทำสารให้เป็นสื่อ" โดยความร่วมมือของอดีตผู้ผลิตรายการสารคดีช่อง Nation Channel ทำให้เยาวชนได้พัฒนาศักยภาพการผลิตจากเดิมที่เคยมีประสบการณ์การผลิตภาพยนตร์สั้นมาผลิตภาพยนตร์รณรงค์โฆษณา และผลการประเมินเพื่อเลือกประเภทสื่อมัลติมีเดียสำหรับใช้ผลิตพบว่า ประเภทสื่อมัลติมีเดียที่เยาวชนเลือกสูงสุดเป็นอันดับหนึ่งคือ โฆษณารณรงค์ มีผู้เลือก 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 58.62 รองลงมาคือ หนังสือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.70 อันดับสามมีวีสลิด

วิดีโอและสารคดีประเภทละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ10.34 คูแผนภาพ ประกอบ

3. รูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชน

เยาวชนผู้ผลิตแบ่งออกเป็น 4 ทีม ทำการผลิตทีละ 1 เรื่อง มีวิธีการวางโครงเรื่องโฆษณาณรงค์ ประกอบด้วย (ก) การพิจารณาเนื้อหาของมุมมองต่างๆของปัญหา ยาเสพติด (ข)การวิเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องและศึกษาตัวอย่างจากโฆษณาณรงค์ที่ใกล้เคียง (ค)คัดเลือกและจัดอันดับแนวคิดการดำเนินเรื่อง ได้สื่อโฆษณาณรงค์ 4 เรื่องคือ 1)คำอธิษฐาน 2) คนรุ่นใหม่ 3) ทางเลือก และ 4) โอกาส ซึ่งแต่ละเรื่องคาดหวังผลการสื่อสารที่เข้าใจง่าย กระชับ ตรงประเด็นทำให้เกิดการตระหนักและเข้าใจโทษ ยาเสพติด โดยนำเสนอเรื่องราวที่สอดคล้องกับบริบทจริงในสังคมบ้านเอื้อม และกระตุ้นการปฏิบัติหรือนำข้อคิดจากโฆษณานำไปประยุกต์ใช้ได้ในแต่ละเรื่องเป็นการเสนอแง่มุมของปัญหา ยาเสพติดที่แตกต่างกันออกไปมีรายละเอียดของวัตถุประสงค์การสื่อสาร (Communication Objective) เนื้อหาหลัก (Key Message) เทคนิคการนำเสนอ (Mood and Tone) และผลที่คาดว่าจะได้รับ (outcome)ดังนี้

3.1 สื่อโฆษณาณรงค์ เรื่อง **คำอธิษฐาน** เป็นมุมมองการใช้ยาเสพติดเพื่อแก้ปัญหาในวัยรุ่น ได้ผลงานโฆษณาเรื่อง “คำอธิษฐาน” นำเสนอการแก้ปัญหาพิศๆของวัยรุ่นด้วยยาเสพติดและการอธิษฐาน ดังนี้

สื่อโฆษณาณรงค์ เรื่อง คำอธิษฐาน

คำอธิษฐาน	
วัตถุประสงค์การสื่อสาร	1.นำเสนอสถานการณ์การพึ่งยาเสพติดที่เกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของวัยรุ่น 2.เสนอแนวทางป้องกัน
เนื้อหาหลัก	- นักเรียนชายได้ลองใช้ยาเสพติดจนติด และทำการอธิษฐานต่อพระพุทธรูปประจำโรงเรียนเพราะคิดอยากเลิกเสพ แต่เมื่อมีอาการอยากยาที่จะกระวนกระวายและกลับมาเสพอีก จนกระทั่งเพื่อนนักเรียนหญิงในชั้นเรียนแสดงความรักและห่วงใย เป็นการเตือนสติจนสามารถหยุดเสพได้ไม่พึ่งคำอธิษฐาน
เทคนิคการนำเสนอ	- ใช้เทคนิคง่ายๆ ไม่ซับซ้อน เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในการดำเนินเรื่อง เน้นอารมณ์ความหวังดีและความห่วงใยของกลุ่มวัยรุ่นด้วยกันเอง
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	- ให้กลุ่มเป้าหมายได้ระลึกว่าคนใกล้ตัวและมิตรภาพโดยเฉพาะจากเพื่อนสามารถช่วยให้หลุดพ้นปัญหาเสพติดได้เช่นกันการนำเสนอว่าเพื่อนช่วยเพื่อนนี้เป็นการเสนอวิธีแก้ปัญหาต่างๆ คือให้กลุ่มเพื่อนดูแลกันและกัน

3.2 สื่อโฆษณาณรงค์เรื่อง **คนรุ่นใหม่** เป็นมุมมองการเปลี่ยนทัศนคติการใช้ยาเสพติด ได้ผลงานโฆษณาเรื่อง “คนรุ่นใหม่” นำเสนอการสูบบุหรี่ไม่ใช่ภาพลักษณ์ของคนรุ่นใหม่ ดังนี้

สื่อโฆษณาณรงค์ เรื่องคนรุ่นใหม่

คนรุ่นใหม่	
วัตถุประสงค์การสื่อสาร	1. นำเสนอสถานการณ์การพึ่งยาเสพติดที่เกิดจากผลพวงแห่งวัตถุนิยม 2. ให้อัยการตระหนัก และมองเห็นคุณค่าตนเอง
เนื้อหาหลัก	- อัยการชายแต่งตัวเท่ๆตามกระแสวัยรุ่นยืนสูบบุหรี่หน้าห้องน้ำสาธารณะด้วยความมั่นใจในบุคลิกของตน ในขณะที่สาวสวยกำลังยืนมองหนุ่มน้อยคนนี้ด้วยสีหน้าที่เอือมระอาในบุคลิกและกิริยาการสูบบุหรี่ด้วยแววตาที่ตำหนิ
เทคนิคการนำเสนอ	- ไม่เน้นบทสนทนาของตัวละคร เน้นการแสดงความรู้สึกและแววตา
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	- ปรับเปลี่ยนทัศนคติการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นที่ตามกระแสเพื่อนเพื่อบุคลิกที่ดีขึ้นในสายตาคนอื่น

3.3 สื่อโฆษณาณรงค์เรื่อง *ทางเลือก* เป็นการเสนอภัยเสพยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวและบุคคลที่รัก ดังนี้

สื่อโฆษณาณรงค์ เรื่องทางเลือก

ทางเลือก	
วัตถุประสงค์การสื่อสาร	1. นำเสนอสถานการณ์การพึ่งยาเสพติดที่เกิดจากปัญหาครอบครัว 2. ให้ครอบครัว ผู้ปกครองตระหนักว่าการให้ความรัก ความเอาใจใส่และทำกิจกรรมร่วมกันทำเช่นออกกำลังกายงานอดิเรก ช่วยให้เด็กห่างไกลยาเสพติดได้
เนื้อหาหลัก	- เด็กคนหนึ่งบุคลิกเงียบ เก็บตัว ไม่มีเพื่อน เพราะแม่ต้องทำงานจนไม่มีดูแลกัน พอว่างจากงานแม่อีกดื่มเหล้า ทำให้เด็กกลายความเหงาด้วยยาเสพติด แ่่งเงินแม่ จนเกิดเป็นอุบัติเหตุ มาอยู่ที่หลังว่าแม่อยู่โรงพยาบาลแต่ก็หายไปเพราะเงินที่จะใช้รักษาหมดไปกับยาเสพติด
เทคนิคการนำเสนอ	- ใช้อารมณ์สายสัมพันธ์ของครอบครัวเพื่อตระหนักถึงโทษของยาเสพติด
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	- นำเสนอปัญหาเสพยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวและคนที่คุณรักทำให้ครอบครัวดูแลกันมากขึ้น

3.4 สื่อโฆษณาณรงค์เรื่อง **โอกาส** เป็นการเสนอมุมมองการช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติด และการให้โอกาสดับผู้เคยใช้ยาเสพติดให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมเหมือนเดิมได้ ดังนี้

สื่อโฆษณาณรงค์ เรื่องโอกาส

โอกาส	
วัตถุประสงค์การสื่อสาร	1. ให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ว่าชีวิตมี 2 ด้าน คือดี กับ เลว 2. วัยรุ่นควรตระหนักว่าหากเลือกทางเดินผิด ทางแก้คือการคิดบวก และต้องรู้เท่าทันพิษภัยของยาเสพติด
เนื้อหาหลัก	- เด็กหนุ่มติดยาเสพติดหลายประเภท จนกระทั่งมีอาการทรมานทรมายร่างกายเสื่อมโทรม และรับสภาพตัวเองไม่ได้จึงคิดจะเลิกและหาวิธีโดยเข้ารับการบำบัด แต่ก็เกิดคำถามกลับเขาว่าจากสภาพแย่ๆที่ทุกคนเคยเห็น ถ้าเค้าหาย สังคมจะให้โอกาสเขาหรือไม่
เทคนิคการนำเสนอ	- การตั้งคำถามเพื่อเตือนสติถึงผลที่จะเกิดขึ้นและโอกาสที่จะได้รับจากชุมชน
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	- ผู้เสพคิดถึงความรู้สึกคนในชุมชน และนำเสนอการให้โอกาสผู้เสพให้สามารถใช้ชีวิตในชุมชนได้

4. การเผยแพร่สื่อณรงค์โฆษณาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน

ก) ช่องทางการเผยแพร่สื่อณรงค์โฆษณาได้เผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ ดังนี้ เว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเอื้อม เว็บไซต์ของโรงเรียนในสังกัดห้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเอื้อม นำเสนอในชั้นเรียน รายวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการชักจูงเข้าสู่บทเรียน ส่งเสริมทักษะชีวิต นำเสนอในกิจกรรมต่างๆ ที่มีการจัดขึ้นในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเอื้อม ไม่ว่าจะเป็นงานวัด งานบุญ หรืองานวิชาการ เพื่อร่วมแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในสังคม

ผลการสำรวจความคิดเห็นของชาวบ้านบ้านเอื้อม จำนวน 100 คน ต่อสื่อโฆษณาณรงค์ การแก้ปัญหาเสพติดพบว่า คนในชุมชนคิดว่าสื่อณรงค์ส่งผลกระทบต่อชุมชนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32.65 รองลงมาคิดว่ามี

ผลกระทบต่อเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 27.89 ส่วนข้อคิดเห็นที่น้อยที่สุดคือ ผลกระทบต่อผู้ผลิตสื่อ คิดเป็นร้อยละ 2.72

ส่วนผลสำรวจความพึงพอใจในการดำเนินโครงการผลิตสื่อมัลติมีเดียในพื้นที่ที่มีปัญหาเสพติด พบว่า ชาวบ้านเอื้อมมีความพึงพอใจระดับมากต่อประเด็นการนำข้อมูล ความรู้ ไปประยุกต์ใช้เป็นแบบอย่างและข้อคิดในชีวิตประจำวันได้ดี รองลงมา คือทำให้เยาวชนผู้ผลิตสื่อมีการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างชัดเจน ซึ่งผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านอื่นๆโดยรวมในทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก

ข) ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนเยาวชน มีความรู้ทักษะการวางแผนในการทำงาน ร่วมแก้ปัญหาในสังคม สร้างคุณค่าให้กับทั้งตนเองและกับสังคมและเนื้อหาของภาพยนตร์โฆษณารณรงค์กระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของชีวิต และโทษของยาเสพติด เตือนไม่ให้เยาวชน

เอาตัวเสี่ยงกับยาเสพติด

การนำไปใช้ประโยชน์

(1) ได้แนวทางการพัฒนารูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้นำไปใช้ในการผลิตสื่อครั้งต่อไป รวมทั้งขยายผลในพื้นที่อื่นๆที่มีปัญหาเสพติดและต้องการใช้สื่อมัลติมีเดียเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหา

(2) โรงเรียนโป่งหลวงวิทยารัชมังคลาภิเษกได้นำรูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชนบูรณาการเข้ากับหลักสูตรการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนใช้แก้ปัญหาชุมชนด้านอื่นๆต่อไป

(3) ผลงานสื่อมัลติมีเดียนี้สามารถใช้ในกิจกรรมต่างๆเพื่อสอดแทรกความรู้และโน้มน้าวใจโดยไม่เสียเวลา เช่น โรงเรียนบ้านแม่เฟืองได้นำสื่อมัลติมีเดียประยุกต์ใช้ในกิจกรรมโรงเรียนสีขาว เพื่อขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

(4) รูปแบบสื่อที่ผลิตขึ้นทำให้สร้างความสนใจต่อชาวบ้าน ด้วยเกิดจากความร่วมมือ และมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชุมชน ทั้งตัวนักแสดง และสถานที่ถ่ายทำ ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมได้ง่าย เข้าใจปัญหาได้เร็ว รวมทั้งเกิดการเรียนรู้ให้กับหน่วยงานท้องถิ่น เช่น อบต บ้านเอี่ยม และโรงเรียนในเขตพื้นที่บ้านเอี่ยม

อภิปรายผล

กระบวนการทำงานวิจัยครั้งนี้เป็น การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเอี่ยม ร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกำหนดการผลิตและเผยแพร่เป็นการสร้างองค์ความรู้ผ่านการร่วมกันทำงานจนประสบความสำเร็จ เป็นการมีส่วนร่วมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ(Cohen & Uphoff, 1980) ซึ่งวิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2552) เสนอว่าการจัดทีมเรียนรู้เพื่อทำงาน ก่อให้เกิดการสร้างพลังการจัดการความรู้ของกิจกรรม การสนับสนุนการทำงานของกลุ่มเยาวชนที่ผลิตสื่อจากกลุ่มชาวบ้านและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนผลิตสื่อเป็นสิ่งดี เพราะกลุ่มคนเหล่านี้เป็นกลุ่มภูมิปัญญา มีความรู้และเห็นปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยตรง ฌฐพัทธ์ทองคำ (2549) กล่าวว่าประสบการณ์ของมนุษย์จะเป็นพื้นฐาน ก่อให้เกิด

ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นจุดกำเนิดพลังของชุมชน ส่งผลต่อความยั่งยืนในอีกระดับ Zimmerman and Rappaport (1988) กล่าวพลังอำนาจในระดับชุมชนเกิดจากการรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกัน มีวิถีชีวิตเดียวกัน และร่วมใจ สร้างประโยชน์ในเกิดผลดีต่อชุมชน ซึ่งการผลิตสื่อของชุมชนบ้านบ้านเอี่ยมเป็นแนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดให้มีความสำคัญกับเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับภาคชุมชน เน้นประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ และกำหนดขนาดของตนเอง ครอบครัวและชุมชนจะต้องมีบทบาทแก้ไขร่วมกัน(จรงค์ชัย ณ หนองคาย 2547) สอดคล้องกับ มิ่งขวัญ คงเจริญ (2554) ว่าองค์ประกอบด้านปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ การรับรู้ศักยภาพของคนในชุมชน การรับรู้สาเหตุของปัญหาที่เกิดในชุมชน เป็นพัฒนาชุมชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เหตุนี้การผลิตสื่อมัลติมีเดียแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้จึงกลายเป็นการสร้างพลังชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยชุมชนและเยาวชนเป็นผู้คิด ผู้ดำเนินการเพื่อร่วมแก้ปัญหา สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(2550) ได้จำกัดความหมายการสร้างพลังชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดว่า คือกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยอยู่ภายใต้แนวทางยุทธศาสตร์หมู่บ้านชุมชน เพื่อบรรลุเป้าหมายชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขและสังคมคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐควรเน้นการทำงานของสถาบันการศึกษา องค์กรชุมชน ภาคีเครือข่ายที่มีส่วนในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อชุมชน

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา ควรกำหนดบทบาทของตนเองให้เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน ไม่ควรกำหนดภารกิจ หรือการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่หน่วยงานต้องการ มากกว่าความต้องการจำเป็นของชุมชนเอง การมีเป้าหมายให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ควรเป็นเป้าหมายสูงสุดในการทำงาน

3. หน่วยงานควรเป็นพี่เลี้ยงที่มีความรู้ ความสามารถ ถ่ายทอดทักษะ เปิดโอกาสให้ชุมชนเรียนรู้ สื่อที่อยากจะทำ มากกว่าสิ่งที่หน่วยงานต้องการให้ทำ

คณะผู้วิจัย

1. นายพงษ์วัชร ฟองกันทา สาขาการวัดประเมินและวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
2. นายเศรษฐวิชัย โนวรรณ สาขาการวัด ประเมินและวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
3. นางปณตนนท์ เตียรประภากุล หมู่วิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

แหล่งเงินทุน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. 2548. **ก้าวต่อไปของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน**. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซีโน ดีไซน์. กรุงเทพฯ. กรมสุขภาพจิต กองแผนงาน. 2553. **แผนปฏิบัติการและแผนติดตามผลการดำเนินงานกรมสุขภาพจิต ประจำปีงบประมาณ 2554**. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี.
- จรัญชัย ฅ หนองคาย. 2547. **การสร้างพลังชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่ม ประชาชนจังหวัดอุดรธานี**. ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพฤติกรรมศาสตร์และการส่งเสริมสุขภาพ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชื่นฤทัย กาญจนจิตรา และคณะ. 2553. **สุขภาพคนไทย 2553**. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม.
- ณัฐพัชร์ ทองคำ. 2549. **การพัฒนาสื่อเพื่อการสร้างความตระหนัก ต่อการมุ่งสู่ตำบลแข็งแรง โดย กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษา ตำบลมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม**. วิทยุศึกษาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ
- บดินทร์ วิจารณ์. 2547. **การจัดการความรู้สู่ปัญญาปฏิบัติ**. เอ็กซ์พอร์ตเน็ต. กรุงเทพฯ.
- บุรินทร์ รุจจนพันธ์. 2552. **แนวคิดงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (5): แลกเปลี่ยนเรียนรู้: km tool**. [ออนไลน์].แหล่งที่มา : <http://www.thaiail.com/blog/burin/124/> (วันที่ค้นข้อมูล : 2 กุมภาพันธ์ 2555)
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี
- มิ่งขวัญ คงเจริญ. 2554. **การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชน เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้**. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ
- ยีน ภู่วรรณ. 2546. **ไอซีทีเพื่อการศึกษาไทย**. ซีเอ็ดยูเคชั่น. กรุงเทพฯ.
- รายงานประจำปี. 2551. **กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง**.
- รายงานผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่ ประจำปีเดือน พฤศจิกายน 2552 ปฏิบัติการ "ประเทศไทยเข้มแข็งชนะยาเสพติดยั่งยืน" สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- วันชัย โกลละสุด. 2549. **การบริหารแบบมีส่วนร่วม**. กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ.
- วิรัตน์ คำศรีจันทร์และคณะ. 2552. **คู่มือวิทยากรกระบวนการ เพื่อการถอดบทเรียนและเสริมพลังการเรียนรู้เพื่อสุขภาพชุมชน**. สถาบันพัฒนาสุขภาพ มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ.
- วิไลวรรณ สีสมาน และคณะ. 2550. **"การศึกษาทักษะชีวิตที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน 3 จังหวัดชายแดนใต้"**. รายงานวิจัยศูนย์บำบัดรักษาเสพติดปัตตานี. กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
- สรุปผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด พ.ศ.2555 สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สุจินต์ สิมาร์กย์. 2553. **"การวิจัยชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองของท้องถิ่น"**. เอกสารระดมการประชุมเพื่อการขับเคลื่อนการวิจัยและการพัฒนาค้ำสวนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ โดย เครือข่ายวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน วันที่ 26 พฤษภาคม 2553 ณ โรงแรมโฆษะ. ขอนแก่น.
- หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. 2555. ฉบับวันพุธที่ ๑๑ กรกฎาคม.
- อภิชัย มงคล และคณะ. 2544. **"ความสุขและสุขภาพจิตในบริบทของสังคมไทย"**. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย.

Cohen & Uphoff. 1980. **Effective Behavior in Organizations**. New York : Richard D. Irwin Inc.

Hemant Shah. 2011. **The Production of Modernization: Daniel Lerner, Mass Media, and 'The Passing of**

Traditional Society. Temple University Press. Pennsylvania.

Office of the National Economics and Social Development Board. 2010. **Direction of the National Economic and Social Development Plan No. 11.** Documents for the Annual Meeting.

Zimmerman, M.and Rappaport, J. 1988. **Citizen Participation, Perceived Control and Psychological Empowerment.** American Journal of Community Psychology.

บทปริทัศน์

การพัฒนา รูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติด
ในชุมชนบ้านเอื้อม ตำบลบ้านเอื้อม จังหวัดลำปาง

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรณู อรรถฐาเมศร์

นักวิชาการอิสระ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม(Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชนบ้านเอื้อมจังหวัดลำปาง และ 2) ศึกษา รูปแบบสื่อที่สามารถแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชน

ข้อค้นพบสำคัญมีดังนี้ 1. การพัฒนารูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยยาเสพติด 2. ได้รูปแบบสื่อมัลติมีเดียประเภทการ์ตูนโฆษณารณรงค์เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาภัยยาเสพติดในชุมชนรวม 4 เรื่องที่นำเสนอแง่มุมการแก้ปัญหาเสพติดที่แตกต่างกันออกไป

เนื้อเรื่อง

ความเด่นของงานวิจัยเรื่องนี้ อยู่ที่แนวคิดการพัฒนา รูปแบบการผลิตสื่อ ตั้งแต่ขั้นการเตรียม ทั้งปัญหาและกลุ่มเป้าหมาย มีการพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับชาวบ้านและเยาวชน คือได้รับความร่วมมือจากผู้นำ ชุมชนถึงชาวบ้านบ้านเอื้อม และเยาวชนในหมู่บ้านผ่านเวทีพูดคุยนำไปสู่การได้ปัญหา และกลุ่มเป้าหมาย ในขั้นตอนหาปัญหานั้นชุมชนเห็นการเสพติดเป็นปัญหามากกว่าโรงเรียน นัยยะนี้สะท้อนให้เห็นว่าสายสัมพันธ์ของคนในครอบครัว และความเป็นชุมชน มีพลังเหนียวแน่น ความเป็นพวกพ้อง มีความสำนึกร่วมกันมากกว่าโรงเรียนซึ่งบุคลากรของโรงเรียนอาจจะมาจากภายนอก และ

ในจุดนี้เองที่โครงการได้นำวัฒนธรรมชุมชนมาเป็นปัจจัยบวกในการเลือกกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมในกระบวนการ (ใช้จุดอ่อนเติมจุดแข็ง) คือเจาะจงเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพในการสร้างและการใช้สื่อมัลติมีเดียมาก่อน คือเยาวชนนักเรียนที่มีศักยภาพด้านผลิตสื่อมัลติมีเดียเป็นการต่อยอดฐานความรู้ เพราะโรงเรียนแห่งนี้เคยได้เข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ เคยผลิตภาพยนตร์สั้นเคยได้รับรางวัล ด้านสื่อมัลติมีเดียมาแล้ว โครงการนี้ยังคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายในวงกว้างคือ ได้ขยายความร่วมมือไปยังเครือข่ายที่ทำงานอย่างเดียวกัน ของหลายหน่วยงาน ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเอื้อม โรงเรียนโป่งหลวงวิทยารัชชังคลาภิเชก โรงเรียนบ้านแม่เฟือง ครูแควร์ (ตำรวจในโครงการ D.A.R.E.หรือ Drug Abuse Resistance) จากนั้นใช้กระบวนการหลอมรวมทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันให้ได้แล้วจึงนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งคาดหมายว่าการเตรียมกลุ่มเป้าหมายแบบนี้จะมีอิทธิพลต่อการชักจูงความคิดของกลุ่ม โดยให้มีการสื่อสารกันระหว่างเยาวชนด้วยกันเอง และเยาวชนกับชุมชน

กลไกสำคัญ หรือ เครื่องมือพัฒนาและผู้เชี่ยวชาญ โครงการนี้มีแนวคิดการผลิตสื่อมัลติมีเดียที่ลงลึกไปถึงการกระตุ้นความสำนึกตัวตนของผู้รับสารจากสื่อซึ่งต้องละเอียดเข้าถึงอารมณ์และความรู้สึก นั่นคือเทคนิคการเล่าเรื่อง ที่ทำให้ผู้ฟังเข้าไปร่วมอยู่ในความคิดมีความรู้สึกเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องเล่า ปัจจัยเสริมความสำเร็จที่สำคัญในขั้นตอนของการผลิตคือการได้ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้

ใน "การทำสารให้ เป็นสื่อคืออดีตผู้ผลิตรายการ สารคดี ช่อง Nation Channel กล่าวได้อีกแบบ ของโครงการ มีการให้ความรู้ที่ชัดเจนเป็นกระบวนการ คือขั้นให้ความรู้ ขั้นให้ฝึกวิเคราะห์ ขั้นให้ดู ตัวอย่างสื่อมัลติมีเดียที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน สุดท้าย ขั้นทำเอง สื่อที่ผลิตขึ้นในรูปแบบนี้จะมีพลังในการกระตุ้นชุมชนเข้มแข็งขึ้นเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว เป็นเรื่องจริงของเขา ผลกระทบที่เกิดขึ้นชุมชนย่อมมองเห็นเป็นรูปธรรมดังที่งานวิจัยนี้สะท้อน ในขั้นตอนประเมินผลการให้ความรู้ความเข้าใจของเยาวชน ในประเด็นปัญหาเสพติดและการป้องกันตนเอง พบว่า เยาวชนผู้เข้ารับการอบรมมีค่าเฉลี่ยความรู้ ความเข้าใจสูงขึ้นในทุก ๆ เรื่อง

ข้อคิด งานพัฒนารูปแบบการผลิตสื่อ มัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาภัยเสพติดในชุมชนเรื่องนี้เป็นรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับ ประเทศในอนาคต โครงการทำให้เห็นแบบจำลอง

เอกสารอ้างอิง

- สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559)
แนวคิดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การ ให้เห็นศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น ในการให้ ชุมชนท้องถิ่น เป็นกลไกในการบริหารจัดการ มีส่วน ร่วมอย่างเหมาะสมในการสร้างสื่อมัลติมีเดียเพื่อแก้ ปัญหาเสพติดและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ข้อเสนอแนะ จากข้อค้นพบที่ว่าคนในชุมชน/ หมู่บ้านคิดว่ายาเสพติดเป็นปัญหาในระดับรุนแรง ที่สุด ส่วนโรงเรียน/สถานศึกษาคิดว่าปัญหาเสพ ติดไม่ค่อยรุนแรง ในฐานะที่โรงเรียนเป็นสถาบัน หลักในการให้ความรู้ อบรมบ่มเพาะ เยาวชนของ หมู่บ้านประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งโรงเรียนเป็น ช่องทางสำคัญในปัจจุบันที่จะสร้างความสุขอย่าง ยั่งยืนให้แก่ชุมชนเพราะเด็กใช้เวลาอยู่ในโรงเรียน ยาวนาน ในการทำงานต่อไปควรต้องหากลยุทธ์ที่ กระตุ้นโรงเรียนให้เกิดความตระหนัก ซึ่งครูนั้นต้อง มีแนวคิดการจัดความรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ ต้องมีเทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน